

Pośród wielkich wydarzeń ostatnich lat niektórym mógł umknąć proces, który powoli, ale z coraz większą siłą będzie kształtował relacje w gospodarkach rozwiniętych państw, w tym również w naszym kraju: zwiększenie roli związków zawodowych. Choć związki zawodowe nie są niczym nowym w ekonomii, szczególnie w krajach tzw. społecznej gospodarki rynkowej (jak np. państwa skandynawskie), to w Polsce oraz w innych krajach, np. w USA, ich rola sukcesywnie spadała.

Zalążki trendu wzrostu popularności związków zawodowych w Polsce prawdopodobnie mają dwa filary: sukcesy związkowców w sektorze prywatnym oraz poprawa opinii społecznej o tych organizacjach. Strajki płacowe w Polsce nie są wcale rzadkimi wydarzeniami, a zazwyczaj dotyczą sektora publicznego, np. pracowników ochrony zdrowia, nauczycieli, pracowników państwowych instytucji i spółek. W ostatnich miesiącach głośno było o udanych strajkach w prywatnym biznesie (m.in. poprzedniego lata w firmie Paroc, na początku tego roku w Solarisie), które organizowane były przez działające tam związki zawodowe.

Popularność związków zawodowych coraz częściej zyskuje również rozgłos za granicą. Przykładowo, z początkiem kwietnia istotną informacją było zalegalizowanie pierwszego w USA związku zawodowego w Amazonie, którego zarząd wcześniej zwolnił lidera tego związku za organizowanie strajków w imię przestrzegania przez firmę procedur bezpieczeństwa w pandemii. W ostatnich latach związki zawodowe coraz częściej były zakładane w przedsiębiorstwach z gałęzi IT, w tym w Google i innych firmach z Doliny Krzemowej, a także w innych dużych korporacjach, jak np. Starbucks.

Najnowsze dostępne badania CBOS (z października 2021 r.) wskazują, że zaledwie 5,5 proc. Polaków ogółem, a 10,5 proc. pracowników najemnych to członkowie związków zawodowych. Odsetek ten jest niemal stały od dekady. Jednak w oczy rzuca się istotne polepszenie opinii: w tym badaniu 25 proc. osób zadeklarowało, że związki zawodowe w ich miejscu pracy są efektywne i pracownicy wiele im zawdzięczają, podczas gdy w ubiegłej dekadzie odsetek takich osób oscylował w okolicy 15 proc. Jednocześnie zmniejsza się odsetek osób, które nie widzą pozytywnych efektów działania związków w swoim zakładzie. Powoli zmienia się także opinia o skuteczności związków zawodowych (ogółem w Polsce, a nie w miejscu pracy osób badanych) – choć wciąż więcej osób sądzi, że są raczej nieskuteczne, to odsetek osób tak uważających się zmniejsza (37 proc. w porównaniu do 46 proc. w 2015 r., a w 2013 r. było to nawet 57 proc.). Różnica pomiędzy postrzeganiem efektywności związków w swoim miejscu pracy a w kraju ogółem wynika zapewne z tego, że wielu respondentów wskazywało, że w ich zakładzie pracy nie działa żaden związek. Również w badaniu CBOS z 2020 r. dotyczącym zaufania społecznego, pierwszy raz od 2008 r. więcej osób wyrażało ogółem zaufanie do związków zawodowych niż jego brak.

W badaniu zapytano również o to, czy związki zawodowe są ogółem korzystne dla kraju. Tu także widać trend wzrostowy – 46% proc. ankietowanych deklaruje, że są korzystne, przy zaledwie 18 proc. o przeciwnym zdaniu. Tak dobrą opinią związki zawodowe nie cieszyły się przynajmniej od 1997 r. (te odsetki wynosiły wówczas odpowiednio 48 proc. i 28 proc.), a jeszcze w 2015 r. zdania respondentów były o wiele bardziej podzielone: 39 proc. uważało związki za korzystne, 36 proc. za niekorzystne.

Jak czytamy w jednym z raportów PIE polepszenie opinii o związkach zawodowych przy jednoczesnym niskim odsetku członkostwa w nich jest widoczne również w USA. Tak samo jak w przypadku Polski, w Ameryce także charakterystyczne jest wyraźnie większe uzwiązkowienie w sektorze publicznym niż w prywatnym. Według badań Gallupa z 2021 r. odsetek Amerykanów mających dobrą opinię o związkach zawodowych (wynoszący 68 proc.) jest najwyższy od blisko 80 lat, a od 2009 r. urósł o 20 pkt. proc. Zarazem zaledwie 9 proc. badanych to członkowie związków zawodowych. Wskazuje się jednak, że w

Odrodzenie związków zawodowych w Polsce - czy to możliwe?

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: wtorek, 17, maj 2022 11:42

Katarzyna Sekuła

Odsłony: 955

związku z pogarszającymi się przez pandemię płacami i warunkami pracy (co przyczyniło się do zjawiska Great Resignation – masowego rzucania pracy w USA) i potencjalnymi sukcesami nowo zakładanych związków, członkostwo w związkach zawodowych będzie prawdopodobnie wzrastać i powoli zmieniać fundamenty relacji między pracodawcami a pracownikami.

Źródło: PIE